

Krav til pris- og opdragsbekræftelser

De krævende ord 'skriftlig, klar, direkte og af egen drift' blev indsat i de advokateiske regler i 2005, og siden er en nyklassiker i genren Advokatnævnskendelser opstået: Bøde på 5.000 kroner for ikke at have sendt en pris- og opdragsbekræftelse til klienten.

AF LISE RAVNKILDE, ADVOKAT

HVIS KLIENTEN ER FORBRUGER, skal den skriftlige prisoplysning sendes uopfordret, og her er det naturligvis interessant at vide, hvem der opfattes som forbrugere.

I Advokatnævnets kendelse af 20.12.2012 slog nævnet fast, at "ejerforeninger er omfattet af forbrugerbegrebet". Det er altså ikke kun fysiske personer, der handler uden for erhverv, som er omfattet.

I en kendelse af 01.10.2012 blev det lagt til grund, at klienten var erhvervsdrivende i en sag vedrørende overdragelse af anpart i et fysioterapi-anpartsselskab, hvor klienten havde virket som fysioterapeut. Er klienten erhvervsdrivende, skal den skriftlige prisoplysning kun sendes på opfordring. Nævnet har i kendelse af 19.02.2013 fastsat en bøde på 5.000 kroner for ikke at "have oplyst generelt om principperne for salærberegningen, herunder den almindelige timepris", selvom advokaten havde anført, at prisen ville komme til at afhænge af, hvilken løsning klienten valgte.

HVORDAN BEREGNES SALÆRET?

Advokaten skal skrive noget om beregningen af honoraret. En fast pris skal oplyses, hvis den findes, og ellers skal der gives a) et overslag eller b) en beskrivelse af den måde, hvorpå honoraret vil blive beregnet.

I Advokatnævnets kendelse af 02.02.2011 skulle advokaten varetage et privatskiftet bo, og advokaten havde i sin opdragsbekræftelse oplyst, at det væsentligste parameter ved beregningen af salæret ville være den registrerede tid. Nævnet fandt ikke, "at denne oplysning opfylder kravene til en skriftlig prisoplysning, idet [advokaten] ikke oplyste om en timepris, eller alternativt fremkom med et estimat over salærets størrelse." Salæret blev skønsmæssigt nedsat, og advokaten fik en bøde på 5.000 kroner.

Tilsvarende bøde og nedsættelse blev resultatet i kendelse af 19.10.2011, hvor advokaten havde skrevet, at omkostningerne ville blive afregnet efter det registrerede tidsforbrug og det opnåede resultat: "Advokatnævnet finder, at der ikke herved er afgivet tilstrækkelig prisoplysning."

I en kendelse fra 19.12.2012 godkendte Advokatnævnet som eksempel denne formulering: Vort honorar bliver fastsat på basis af vort tidsforbrug i sagen, og kontorets timesats er på kroner 1.800 + moms. Jeg kan oplyse, at mit honorar vil blive fastsat på basis af en samlet vurdering af arbejdets omfang, sagens værdi og betydning, det med sagen forbundne ansvar samt det opnåede resultat.

Hvis advokaten altså tager udgangspunkt i tidsforbruget, skal timeprisen nævnes – husk at til forbrugere skal det være inklusive moms jf. markedsføringslovens § 13 – så klienten har mulighed for at gøre sig en reel forestilling om, hvad honoraret kan ende på.

Det følger af RPL § 126, stk. 2, AER 16.1 og praksis, at salæret samlet set skal være rimeligt, og at der udover tidsforbruget kan lægges vægt på sagens værdi, betydning og udfald, det forbundne ansvar mv. Både hvor advokaten har ydet en særdeles hurtig og succesfuld indsats, og under hensyn til rimelighedsbetingelsen, vil det ofte være sådan, at advokaten ikke udelukkende kan forholde sig til den forbrugte tid, men også må inddrage de øvrige parametre. Det kan derfor anføres, at en prisoplysning ikke alene bør nævne tidsforbrug og takst, men også andre relevante parametre, for at være fyldestgørende.

Udover oplysning om salæret skal der også gives en beskrivelse af opdraget.

HVORNÅR SKAL OPLYSNINGERNE SENDES?

Advokatnævnet har i en række sager givet en bøde, fordi prisoplysningen blev sendt for sent, typisk efter at sagsbehandlingen var gået i gang.

I en kendelse af 22.11.2013 udtalte nævnet, at "advokaten skal være i besiddelse af de oplysninger om sagen og den ønskede bistand, der skal danne grundlag for udfærdigelsen af opdrags- og prisoplysningen," forinden pligten til at sende ordrebekræftelsen indtræder. I den konkrete sag havde advokaten ikke modtaget nogen oplysninger inden et to-timers møde med klienten, som endte med at udgøre den samlede

LISE RAVNKILDE
Advokat og ansat i
Advokatsamfundets
Sekretariat.

bistand. Advokaten blev frifundet for adfærdsklagen (manglende prisoplysning) med den nævnte begrundelse. Advokatens salær blev godkendt, idet nævnet lagde til grund, at klienten måtte forvente at der ved afholdelse af møde med advokaten var indgået et salærbetinget samarbejde, og idet salæret i øvrigt fandtes rimeligt.

Eksempler på fældende kendelser er for eksempel set i sager om privatskiftede dødsboer, hvor der blev afholdt bomøde og gennemført nogle ekspeditioner, inden prisoplysningen sendtes. I to sager (kendelser af 21.02.2012) blev prisoplysningen sendt henholdsvis 28 og 36 dage efter bomødet, og i begge sager blev salæret opretholdt, men der blev fastsat en bøde på 5.000 kroner. *“idet advokat X ikke skriftligt orienterede [klienterne] om parametrene for salærets beregning og fastsættelse, inden han påbegyndte bobehandlingen”.*

I Advokatnævnets kendelse af 04.06.2013 var resultatet frifindelse, men med salærfortabelse. Advokaten havde fået en henvendelse fra en mulig ny klient vedrørende en bolighandel, der var aftalt et møde og advokaten havde modtaget materiale fra ejendomsmægleren, som han gennemgik. Klienterne mødte ikke op, og der kom ikke mere ud af sagen. Advokaten sendte herefter en faktura for gennemgangen af sagsmaterialet, hvorefter klienterne klagede over både salæret og adfærden (manglende prisoplysning). Advokatnævnet fandt, at advokaten var uberettiget til at opkræve salær for forberedelsen af mødet, når klienterne ikke på forhånd havde fået besked om, at dette arbejde skulle honoreres. Til gengæld blev advokaten frifundet for den manglende prisoplysning, da Advokatnævnet ikke fandt, at advokaten havde det fornødne kendskab til sagen forud for mødet.

I kendelse af 27.11.2013 holdt advokaten et møde med klienterne 20.07.2012 og fremsendte udkast til testamente sammen med en prisoplysning 03.08.2012. Da klienterne efter flere rykkere ikke vendte tilbage, blev sagen afregnet. I denne sag var der alene klaget over adfærden; at advokaten ikke havde informeret om, at en forespørgsel på et testamente ville koste noget. Sagen blev afgjort i nævnet med stemmerne otte – syv. Flertallet fandt, at det ikke var muligt for advokaten at sende pris- og opdragsbekræftelsen forud for mødet, hvor advokaten fik nærmere oplysninger om sagen, men at den burde være sendt forud for udførelsen af arbejdet. Disse medlemmer lagde vægt på, at formålet med prisoplysningen er, at forbrugeren skal kunne vurdere, om arbejdet ønskes udført af denne advokat til den oplyste pris. Mindretallet fandt på baggrund af de konkrete omstændigheder ikke fornødent grundlag for at statuere et disciplinært ansvar. Advokaten blev pålagt en bøde på 5.000 kroner. Kendelsen kan indbringes for domstolene af advokaten.

Om salæret kan godkendes vil afhænge af de konkrete omstændigheder. I kendelse af 11.11.2013 bortfaldt det af advokaten opkrævede salær for et indledende møde, idet Advokatnævnet ikke fandt, at advokaten havde løftet bevisbyrden for, at klienten måtte forvente, at der var tale om et salærbetinget samarbejde.

Hovedreglen er således i forhold til god skik, at advokaten skal sende prisoplysningen, inden arbejdet udføres, men dog ikke tidligere end at advokaten har de fornødne oplysninger om, hvad sagen drejer sig om. Hvis der ikke er sendt en prisoplysning inden arbejdets

udførelse, vil advokaten i forhold til berettigelsen af salæret under alle omstændigheder have bevisbyrden for, at det udførte arbejde er aftalt med klienten – eventuelt at klienten måtte forvente, at der var tale om salærbetinget samarbejde.

DIREKTE TIL KLIENTEN

Advokaten kan ikke forlade sig på, at klienten ad anden vej kan gøre sig bekendt med honoraret. I kendelse af 19.11.2012 pålagde nævnet den berigtigende advokat i en ejendomshandel en bøde på 5.000 kr., *“idet advokat X ikke har sikret sig, at [klienterne] skriftligt er blevet orienteret om den måde, hvorpå salæret ville blive beregnet, og da kravet herom ikke kan anses for opfyldt ved oplysningen i salgsoptillingen, ...”.*

OPFØLGNING PÅ OVERSLAG OG TIMETAKST

Advokatnævnet er i forhold til salærklager meget konsekvent, når det handler om manglende opfølgning på overslag, herunder når advokaten forsømmer at orientere om, at dækningsmaksimum på en retshjælpsforsikring er ved at være nået. Der er afsagt adskillige kendelser, hvor salæret er nedsat til det oprindelige overslag eller dækningsmaksimum (med fradrag af øvrige dækningsberettigede omkostninger). Et eksempel er en kendelse fra 23.08.2011, hvor advokaten i sin prisoplysning estimerede et salær på 12.000 kroner eksklusive moms. Der blev ikke fulgt op med ny prisoplysning, men afregnet med ca. 21.000 kroner eksklusive moms. Advokatnævnet nedsatte salæret til 12.000 kroner plus moms.

I Advokatnævnets kendelse af 17.04.2013 blev det samlede salær skønsmæssigt nedsat, selvom advokatvirksomheden havde varslet en forhøjelse af timetaksterne. Af den oprindelige prisoplysning, som var udfærdiget af en advokatfuldmægtig, fremgik det, at arbejdet ville blive afregnet med 1.000 kroner plus moms pr. time. Sagen overgik fra fuldmægtigen til to advokater, og der blev skriftligt varslet forhøjede timepriser: 2.570 kroner for den ene og 1.900 kroner for den anden. De følgende afregninger var baseret på timepriser på 1.800 og 1.900 kroner plus moms. Advokatnævnet fandt ikke, at advokatvirksomheden var berettiget til at anvende de nævnte takster og lagde særlig vægt på, at der ikke ved den første prisoplysning var taget forbehold for prisstigninger, og at taksten var steget med næsten 100 procent.

HVOR KOMMER REGLERNE FRA?

Ordene ‘skriftlig, klar, direkte og af egen drift’ blev indsat i de advokatetiske regler i 2005. Prisoplysningsreglerne følger af lov om tjenesteydelser i det indre marked, markedsføringsloven, bekendtgørelse om tjenesteyderens pligt til at give oplysninger til tjenestemodtageren og Advokatsamfundets vedtægt.

FORBRUGERBEGREBET

I Advokatnævnets kendelse af 20.12.2012 slog nævnet fast, at *“ejerforeninger er omfattet af forbrugerbegrebet.”* Det er altså ikke kun fysiske personer, der handler uden for erhverv, som er omfattet. Se mere om forbrugerbegrebet for eksempel i Ufr2011B258.